

หลักการสอนของครูสอนร้องเพลงคลาสสิกระดับตำนาน

Teaching Methods of Legendary Classical Vocal Pedagogues

ศิริรัตน์ สุขชัย^{*1}น.ท. ดร.วรเชต ทะโกษา²

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอประวัติโดยย่อ หลักการสอนร้องเพลง และแนวคิดของครูสอนเพลงคลาสสิกระดับตำนาน ผู้มีความเชี่ยวชาญในการสอนร้องเพลงคลาสสิก การแสดง และได้ผลิตตำราแบบฝึกหัดการขับร้องที่มีคุณค่าและทั่วโลกนำมาใช้ในการเรียนการสอนขับร้องอย่างแพร่หลาย ได้แก่ นิโคลา วักโคย์ มาทิลเดอ มาร์เคซี และลอตเตอ เลมันน์ หลักการสอนมีความเหมือนกันอย่างชัดเจนในการเน้นนักร้องและผู้เรียนให้เข้าใจในตนเองและบทเพลงที่ร้อง วักโคย์และมาร์เคซี เน้นการฝึกฝนทักษะการร้องที่มีระบบ มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนจากง่ายไปสู่ยาก เลมันน์เน้นทักษะความเข้าใจในบทเพลง การคิดวิเคราะห์ การตีความ และความสัมพันธ์ระหว่างนักร้องกับบทเพลงรวมถึงบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มุมมองจากครูทั้งสามสะท้อนเห็นถึงสิ่งสำคัญที่นักร้องจำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อให้ประสบความสำเร็จในสายอาชีพนักร้องหรือครูสอนร้องเพลง ได้แก่ ความเข้าใจในตนเอง ความพยายาม และความใส่ใจ

คำสำคัญ: หลักการสอน, กลวิธีการสอนขับร้อง

* Corresponding author, email: bsukchai@gmail.com

¹ อาจารย์ประจำ ภาควิชาดุริยางคดนตรี คณะดนตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

² อาจารย์ประจำ ภาควิชาการแสดงดนตรี คณะดนตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ABSTRACT

This article is aimed to present the short biographies, teaching methods, and conceptual ideas of the legendary classical vocal pedagogues Nicola Vaccai, Mathilde Marchesi, and Lotte Lehmann. The three vocal pedagogues who expert in classical singing, drama and also published books and vocal exercises which are currently worldwide using in the vocal lessons. The three pedagogues have clearly presented the similarity of their teaching method emphasizing singer and vocal student to understand themselves and their music. Vaccai and Marchesi focusing on the step by step training from easy to difficult level. Besides, Lemann has concentrated on the understanding of music, the analytical skill, the interpretation skill, the connection of singer and music, and the contexts. The pedagogues' perspective has reflected the important concepts that singer has to be concerned for successful singing career included the self-understanding, the endeavor, and the mindfulness.

Keywords: Teaching Method, Vocal Pedagogy

การร้องเพลงคลาสสิกเป็นศาสตร์ศิลป์ที่ถูกถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่อง เทคนิคและทักษะการร้องถูกพัฒนาขึ้นตามวัฒนธรรมดนตรีและความนิยมในแต่ละยุค บทเพลงร้องคลาสสิกได้รับความนิยมอย่างมากในทวีปยุโรป นักร้องที่มีความสามารถโดดเด่นมักจะได้รับบทนำในอุปรากรในโรงละครชั้นนำ การแสดงอุปรากรนั้นถือเป็นสุดยอดแห่งการร้องและการแสดง ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคแห่งกระแสชาตินิยมและถือเป็นยุคทองของอุปรากร นักร้องคลาสสิกที่มีความโดดเด่นในด้านการแสดงและการร้องอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อหมดช่วงเวลาแห่งการเจิดจรัสบนเวทีการแสดง นักร้องหลายคนได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้สอนและสร้างนักร้องที่มีชื่อเสียงต่อมารุ่นสู่รุ่น นักร้องหรือครูสอนร้องเพลงกลุ่มหนึ่งได้นำความรู้ แนวคิด และทักษะการร้องที่สั่งสมมาถ่ายทอดเป็นตำราและเผยแพร่ในวงกว้าง เมื่อการเวลาผ่านไปแนวคิดและ

เทคนิคนั้นยังคงอยู่และมีการใช้อย่างแพร่หลายดังเช่น กลวิธีการสอนของนิโคลา วักไคย์³ (Nicola Vaccai, 1790-1848) มาทิลเดอ มาร์เคซี (Mathilde Marchesi, 1821-1913) และ ลอตเทอ เลมันน์ (Lotte Lehmann, 1888-1976) ครูสอนร้องเพลงที่มีชื่อเสียงในยุคสมัยของตน ทั้งสามท่านเขียนตำรา แบบฝึกหัดการร้องเพลง แนวทางในการตีความบทเพลงที่ได้รับความนิยมจนถึงในปัจจุบัน เป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแม้กาลเวลาจะผ่านไปนานแต่แนวทางการสอนผ่านตำราของครูเหล่านี้ทำไมถึงยังได้รับความนิยมถึงปัจจุบัน

นิโคลา วักไคย์

เกิดที่เมืองโตเลนติโน ประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1790 และเริ่มเรียนดนตรีที่เปซาโร หลังจากนั้นย้ายไปโรมและศึกษาต่อด้านการประพันธ์เพลง ณ สถาบันดนตรีซานตา เซซิลีย (Santa Cecilia Conservatory) ในปี ค.ศ. 1811 ภายหลังได้เดินทางไปยังเนเปิลเพื่อศึกษาต่อกับโจวันนี ปาอีซิเอลโล (Giovanni Paisiello, 1740-1816) และในช่วงนี้เองวักไคย์ประพันธ์ผลงานอุปรากรเรื่องแรก อีโซลิตารี ดิ โซโกเซีย (I Solitari di Scozia) ในปี ค.ศ. 1815 ต่อมาย้ายไปยังประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1833 ตีพิมพ์หนังสือ Practical Vocal Method (Metodo Practico di Canto) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากจนถึงปัจจุบัน และใช้ช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตที่ประเทศอิตาลีโดยเป็นครูสอนร้องเพลงในสถาบันดนตรีมิลาน (Milan Conservatory) จนถึงปี ค.ศ. 1843 และเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1848 ผลงานแสดงที่มีชื่อเสียง เช่น จูเลียตตา เอ โรมิโอ (Giulietta e Romeo) เบียงกา ดิ เมสซิना (Bianca di Messina) จีอวานนา เกร (Giovanna Gray) ลา สโปซา ดิ เมสซินา (La sposa di Messina) และอื่น ๆ

³ ณัชชา พันธุ์เจริญ, *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: เกศกะรัต, 2554), 399.

รูปภาพที่ 1 นิโคเลา วักไคย์⁴

ด้านการสอน

นิโคเลา วักไคย์ได้ตีพิมพ์แบบฝึกหัดสำหรับการร้องเพลงชื่อ เมโตโด แพรกติโค ดิ คานโต (Metodo Practico di canto) หรือ Practical Vocal Method ในปี ค.ศ. 1833 ซึ่งแบบฝึกหัดเล่มนี้ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีการแปลแบบฝึกหัดชุดนี้ในภาษาต่าง ๆ เช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และยังคงนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

จุดประสงค์ของการสร้างแบบฝึกหัดชุดนี้เพื่อให้คนร้องได้ฝึกร้องสำนวนในภาษาอิตาลีเป็นอันดับแรก ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้กับนักร้องให้ร้องภาษาอื่นได้ง่ายขึ้น จากประสบการณ์ของวักไคย์ ซึ่งรู้จักผู้คนมากมายพบว่า มีนักร้องเป็นจำนวนมากในประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิตาลี ที่มีความคิดเกี่ยวกับการร้องเพลงอย่างง่าย ๆ และเรียนเพื่อสนองความพึงพอใจของตน นักเรียนเหล่านี้ไม่ค่อยเต็มใจที่จะร้องแบบฝึกหัดที่มีความยาวและไม่ชอบร้องระบบโซลเฟจทำให้การเรียนไม่มีคุณภาพ วักไคย์จึงคิดค้นวิธีการใหม่ซึ่งมีประโยชน์และทำให้เกิดความสุขในการเรียน ลดความน่าเบื่อในการร้องแบบฝึกหัดที่มีความยาวแต่ได้ผลลัพธ์ที่ไม่แตกต่างกัน

ปัญหาที่วักไคย์พบในการสอน คือ เป็นการยากสำหรับนักร้องเมื่อต้องร้องเพลงที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตน ทำให้เกิดแนวคิดในการสอนที่ควรเน้นให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับภาษาต่างประเทศตั้งแต่

⁴ Wikipedia, "Nicola Vaccai," accessed November 20, 2016,

[https://en.wikipedia.org/wiki/Giulietta_e_Romeo_\(Vaccai\)#/media/File:Nicola_Vaccai.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Giulietta_e_Romeo_(Vaccai)#/media/File:Nicola_Vaccai.jpg).

เริ่มต้นเรียน ซึ่งน่าจะมีประโยชน์มากกว่าการร้องสระเพียงอย่างเดียว วักไคย์เชื่อว่า วิธีการนี้จะมีประโยชน์ไม่เพียงแต่นักร้องมือสมัครเล่น แต่รวมถึงนักร้องอาชีพที่ต้องการพัฒนาทักษะของตนเช่นกัน และอาจมีส่วนช่วยเสริมวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสริมอีกว่า จะเป็นการดีหากแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นนั้นเริ่มซ้อมจากเสียงในช่วงกลางก่อน จากนั้นปรับระดับเสียงของเพลงให้สูงขึ้นหรือต่ำลงได้ตามความเหมาะสม

แบบฝึกหัดเมโด้โด แพรกติโค ดิ คานโต ประกอบด้วย 15 บทเรียน รวมทั้งสิ้น 22 บทเพลง ในทุกบทจะมีคำอธิบายเทคนิค ลีลา วิธีการร้อง การออกเสียงสระและคำ รวมถึงคำแนะนำสำหรับครูผู้สอนในการสอนและการฝึกซ้อม วักไคย์ได้วางโครงสร้างของแบบฝึกหัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาดนตรีจากง่ายไปสู่ยาก ในบทที่ 1 ถึงบทที่ 6 แบบฝึกหัดจะเน้นการร้องบันไดเสียงและขึ้นคู่ ผู้เรียนจะได้ฝึกการร้องขึ้นคู่สองถึงคู่แปดในขาขึ้นและขาลง มีทำนองเพลงที่เรียบง่ายและรูปแบบจังหวะที่ไม่ซับซ้อน ใส่เนื้อร้องในภาษาอิตาเลียนที่นำมาจากบทกวีของ ปิเยโตร เมตาสตาซิโอ (Pietro Metastasio, 1698-1782) กวีที่โด่งดังในสมัยนั้นผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประพันธ์อุปรากรโศกนาฏกรรม (Opera Seria) ที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์อุปรากร วักไคย์ประพันธ์แบบฝึกหัดแต่ละบทในลักษณะบทเพลงสั้น ๆ มีความยาว 1-2 หน้า แบบฝึกหัดบทที่ 7 ถึงบทที่ 15 มีความระดับความยากขึ้น วักไคย์เพิ่มการฝึกเทคนิคการร้องโน้ตระดับลักษณะต่าง ๆ เข้ามาในแบบฝึกหัด เช่น โน้ตพิง (Appoggiaturas) โน้ตเปียด (Acciacatura) มอร์ดนต์ (Mordent) เทิร์น (Turn) โน้ตพรม (Trill) ปอร์ตาเมนโต (Portamento) และแบบฝึกหัดที่ 14 การขับร้องเจรจา (Recitative) จบด้วยบทที่ 15 บทส่งท้าย (Epilogue) ซึ่งรวมเทคนิคการร้องต่าง ๆ ในเล่มมารวมไว้ในบทสุดท้าย

จากลำดับการเรียงแบบฝึกหัดข้างต้น ทำให้เห็นว่าวักไคย์มีการวางลำดับแบบฝึกหัด จากง่ายไปสู่ยากและมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนได้ฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอจะเกิดการเรียนรู้และเพิ่มความสามารถอย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักร้องสมัครเล่นและนักร้องอาชีพ วักไคย์ใช้บทที่ 15 เป็นบทสรุปของเทคนิคทั้งหมด เทคนิคการร้องในบทต่าง ๆ ถูกใส่ไว้ในแบบฝึกหัดบทนี้ แนวคิดในการประพันธ์บทนี้รูปแบบและระดับความยากเทียบเท่ากับบทร้องในอุปรากรของรอสซีนี

เอลิโอ บัตตาเลีย⁵ (Elio Battaglia, 1933-) ได้กล่าวไว้ใน แบบฝึกหัด เมโด้โด แพรกติโค ดิ คานโต ของวิกโคโยฉบับสำนักพิมพ์รีคอร์ด (Ricordi) ว่า เป็นแบบฝึกหัดร้องเพลงที่เทียบได้กับแบบฝึกสำหรับเปียโน เช่น กราตุส (Gradus) ของมุซซิโอ เคลเมนติ (Muzio Clementi, 1752-1832) หรือ ไมโครคอสมอส (Mikrokosmos) ของ เบลา บาร์ตอก (Bela Bartok, 1881-1945) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิกโคโย มีการวางแผนลำดับการสอนอย่างเป็นระบบ และพยายามให้ครอบคลุมทั้งเทคนิคพื้นฐานจนถึงการร้องขั้นสูง โดยนักเรียนไม่จำเป็นต้องเรียนบทเพลงยาวแต่ได้รับทักษะและแนวคิดที่จำเป็น จากแบบฝึกหัดเพียงเล่มเดียว นี่คงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แบบฝึกหัดเล่มนี้เป็นที่นิยมและใช้กันมาถึงปัจจุบัน สิ่งที่น่าชื่นชมและเห็นได้ชัดในตัววิกโคโย คือ การคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ช่างสังเกต มีความคิดสร้างสรรค์และสนใจในการพัฒนาศาสตร์ที่ตนถนัดให้มีความก้าวหน้า น่าเป็นแบบอย่างสำหรับครูสอนร้องเพลงในปัจจุบัน

มาทิลเดอ มาร์เคซี

นักร้องชาวเยอรมัน เกิดที่เมืองแฟรงก์เฟิร์ต ประเทศเยอรมัน เป็นที่รู้จักอย่างมากในฐานะของนักร้องและครูสอนร้องเพลงผู้โด่งดัง เป็นลูกศิษย์ของ มานูเอล การ์เซียที่ 2 (Manuel Garcia II, 1805-1906) มาร์เคซีปรากฏตัวในฐานะนักร้องอย่างเต็มตัวครั้งแรกในปี ค.ศ. 1844 ช่วงเวลาที่มาร์เคซีทำงานในการแสดงคอนเสิร์ตและอุปรากรค่อนข้างสั้น ในปี ค.ศ. 1849 มาร์เคซีผันตัวมาเป็นครูสอนร้องเพลงที่สถาบันดนตรีในเมืองโคโลญและเวียนนา หลังจากนั้นเปิดโรงเรียนในปารีสและบั้นปลายชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในประเทศฝรั่งเศส มาร์เคซีเสียชีวิตที่ลอนดอนในปี ค.ศ. 1913

คนส่วนใหญ่ไม่ได้จดจำมาร์เคซีได้ในฐานะของนักร้อง แต่รู้จักอย่างกว้างขวางในฐานะของครูสอนร้องเพลง ผู้ซึ่งมีลูกศิษย์ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก เช่น เนลลี เมลบา (Nellie Melba, 1861-1931) เอมมา คาลวีย์ (Emma Calvé, 1858-1942) ฟรานเชส อัลดา (Frances Alda, 1879-1952) นอกจากนี้มาร์เคซียังได้รับการขนานนามว่าเป็นครูผู้นำเทคนิคการร้องแบบเบลคันทอมาใช้ในการต้นศตวรรษที่ 20 โดยแนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในนักร้องเสียงโซปราโน

⁵ เอลิโอ บัตตาเลีย (Elio Battaglia, 1933-) ครูสอนร้องเพลงชาวอิตาลี ผู้วิพากษ์เทคนิคและหลักการสอนของวิกโคโย ในแบบฝึกหัด Metodo Practico di canto ฉบับปรับปรุง

รูปภาพที่ 2 มาทิลเดอ มาร์เคซี⁶

ด้านการสอน

มาร์เคซีเป็นผู้ที่ใช้เทคนิคการร้องแบบเบลคันโตอย่างชัดเจน แต่ไม่เคยที่จะว่าอ้างว่าตนเป็นครูผู้นำเทคนิคนี้มาใช้อย่างแพร่หลาย มาร์เคซียืนยันว่ามีการร้องเพียงสองประเภท คือ “ดีและไม่ดี” นอกจากนี้ยังมีแนวคิดในการร้องเพลงที่สนับสนุนการร้องเพลงอย่างเป็นธรรมชาติ เน้นวิธีการหายใจตามสัญชาตญาณ และไม่เห็นด้วยกับวิธีการยืม การปรับปรุงปาก ซึ่งครูหลายคนในสมัยนั้นนิยมกัน มาร์เคซีตระหนักถึงความสำคัญของตำแหน่งของการวางเสียง และเรียกมันว่า “จุดเริ่มต้นและจุดจบขององค์ประกอบและพัฒนาการของเสียงผู้หญิง ซึ่งเป็นการทดสอบวิธีการร้องเพลงทั้งแบบเก่าและใหม่” มาร์เคซีเน้นย้ำเสมอว่า การฝึกฝนการร้องเพลงที่ดีที่สุด คือ การฝึกอย่างช้า ๆ และก้าวไปอย่างรอบคอบ

มาร์เคซีมีกลวิธีการสอนที่โดดเด่น 2 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์บทเพลง และ การฝึกร้องในระยะเวลาสั้นสำหรับผู้เริ่มต้น ในการวิเคราะห์บทเพลง เน้นความเข้าใจในด้านเทคนิคและความสวยงามของการร้องอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเพลงขับลำศิลป์ (Aria) ไปจนถึงแบบฝึกหัดอย่างง่าย นอกจากนี้มาร์เคซียังไม่เห็นด้วยกับฝึกร้องแบบท่องจำซึ่งปราศจากความเข้าใจอันจะเป็นการทำให้เกิดความเสียหายกับเสียง วิธีการฝึกซ้อมสำหรับผู้เริ่มต้นที่มาร์เคซีได้นำเสนอ เริ่มจากซ้อมครึ่งละ

⁶ Encyclopedia Britannica Online, “Marchesi de Castrone, Mathilde,” accessed November 20, 2016,

<https://global.britannica.com/biography/Mathilde-Marchesi-de-Castrone?oasmlid=136636>.

5-10 นาที จำนวนหลาย ๆ ครั้งต่อวัน และเพิ่มเวลาการซ้อมมากขึ้นทีละนิดจนถึง 30 นาทีต่อครั้ง ดีกว่าการซ้อมครั้งละนาน ๆ ซึ่งมีโอกาสทำให้เสียงบาดเจ็บได้

ในช่วงชีวิตของมาร์เคซีได้สร้างนักร้องคุณภาพที่มีชื่อเสียงมากมาย นอกจากนี้ยังเขียนตำราเกี่ยวกับเทคนิคการร้องและนำเสนอหลักการสอนของตนในตำราหลายเล่ม อาทิ Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method, Marchesi and Music: Passages from the Life of a Famous Singing-Teacher, Ten Singing Lessons มาร์เคซีเป็นครูสอนร้องเพลงที่มีความมุ่งมั่นและชัดเจนในหลักการของตน การฝึกซ้อมจัดเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนทักษะ มาร์เคซีเห็นความสำคัญของกระบวนการนี้และนำมาใช้ในการสอน การจัดเรียงเนื้อหาดนตรีที่มีการเรียงลำดับขั้นตอนและแบ่งหัวข้ออย่างชัดเจน ทำให้ง่ายต่อการเลือกแบบฝึกหัดไปใช้ในการฝึกซ้อม การให้ความสำคัญในการวิเคราะห์บทเพลงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักบทเพลงมากขึ้น ดังตัวอย่างจากหนังสือแบบฝึก Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วโลก มาร์เคซีวางแนวทางการฝึกหัดไว้อย่างเป็นขั้นตอน สิ่งสำคัญในการร้องเข้าใจพื้นฐานในการร้อง นักร้องควรมีการฝึกที่เริ่มจากพื้นฐานการร้องสระและพยัญชนะที่ดี มีระบบและความเร็วที่เหมาะสม ควรมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคในการร้อง และฝึกฝนจนกระทั่งร้องได้อย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ไม่ควรที่จะฝึกหัดเทคนิคยากหลาย ๆ เทคนิคพร้อมกัน สิ่งสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมคือ นักร้องควรฝึกการร้องรูปแบบจังหวะและดนตรีให้มากที่สุด เพื่อให้ร่างกายเกิดการเรียนรู้ระบบกลไกการร้องแนวทำนองต่าง ๆ ก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่ความเข้าใจทางด้านสุนทรียศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในการร้อง

หนังสือแบบฝึก Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1: Elementary and Progressive Exercises for the Development of the Voice นำเสนอการฝึกเทคนิคการร้องรูปแบบต่าง ๆ เริ่มจากการอธิบายท่าทางพื้นฐานในการร้อง อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการร้อง ความสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ บนใบหน้าและร่างกายกับการร้องเพลง กลไกการเกิดเสียง ธรรมชาติและช่วงเสียงของนักร้องหญิงและหลักการในการฝึกฝนการร้อง ตอนที่ 2: Development of the Exercises in the Form of Vocalizes มาร์เคซีได้ประพันธ์บทเพลงสั้น ๆ สอดแทรกรูปแบบทำนองและเทคนิคการร้องที่เคยให้ฝึกในตอนที่ 1 ผสมผสานการออกเสียงเข้ากับแบบฝึกหัด ลักษณะของบทเพลงคล้ายกับแนวคิดของวักโคโยแต่ไม่มีเนื้อเพลง

มาร์เคซีจำแนกหลักการของตนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์แบบฝึกหรือบทเพลงก่อนร้องและเน้นย้ำว่าเป็นสิ่งที่นักร้องควรได้รับการปลูกฝังให้ทำงานเป็นนิสัย นักร้องควรวิเคราะห์ถึงจุดประสงค์ของแบบฝึกแต่ละบทและซ้อมอย่างมีเป้าหมาย เพื่อไม่เป็นการเสียเวลาจากการซ้อมโดยไม่มีทิศทาง ขั้นที่ 2 ฝึกซ้อมแบบฝึกหัด ในรูปแบบของกลุ่มโน้ตหรือทำนองสั้น ๆ เป็นหัวลำดับทำนอง (Melodic Sequence) เช่น การร้องบันไดเสียง โน้ตระดับลักษณะต่าง ๆ ปอร์ตามันโต (Portamento) โน้ตสามพยางค์ (Triplet) การร้องโน้ตแยก (Arpeggio) การร้องโน้ตซ้ำ (Repeated Notes) หลักการซ้อมให้เริ่มจากการซ้อมช้า ๆ และค่อย ๆ เพิ่มความเร็วขึ้น เปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นและลงจนกระทั่งรู้สึกสบายในทุกช่วงเสียง ในขณะที่ร้องให้คำนึงถึงรูปปาก ลมหายใจ และความเป็นธรรมชาติในการร้อง ในขั้นนี้ยังไม่มีกรร้องเนื้อเพลง เน้นการร้องสระพื้นฐาน อา เอ อี โอ อุ (a, e, i, o, u) เป็นหลัก ขั้นที่ 3 การร้องทำนองกับเนื้อร้อง มาร์เคซีนำเสนอแนวทางในการร้องที่แยกส่วนการซ้อม ควรเริ่มต้นบทเพลงใหม่ด้วยการวิเคราะห์บทเพลง อ่านและแปลเนื้อเพลงให้เข้าใจความคิดและลักษณะของตัวละครที่ต้องแสดง ศึกษาบทบาท ฉาก เนื้อเรื่องของบทเพลงที่ร้อง ช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึกในการถ่ายทอดในบทเพลง

มาร์เคซีมีความชัดเจนในแนวคิดและหลักการสอนของตน จากประสบการณ์การสอนมากกว่า 40 ปี ทำให้มาร์เคซีเห็นและเข้าใจธรรมชาติของนักร้องเป็นอย่างมาก สามารถเข้าถึงและดึงศักยภาพอันสูงสุดออกมาจากนักร้องผู้ไร้ประสบการณ์ มาร์เคซีสร้างสรรค์ตำราและแบบฝึกมากมาย เพื่อตอบโจทยความต้องการของสายอาชีพ ถือเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ยั่งยืนและกระจายหลักการร้องของตนสู่วงกว้างไปยังทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นครูสอนร้องเพลงผู้มีความเป็นนักวิชาการทางดนตรีอย่างแท้จริง

ลอตเทอ เลมันน์

นักร้องเสียงโซปราโนชาวเยอรมัน หนึ่งในนักร้องที่มีชื่อเสียงมากในศตวรรษที่ 20 มีความโดดเด่นทั้งด้านการร้องอุปรากรและเพลงร้องศิลป์ (Lied) มีผลงานการเขียนหนังสือประเภทนวนิยาย การสอน และบทกวี ตลอดชีวิตการเป็นนักร้อง เลมันน์มีผลงานการแสดงอุปรากรมากมาย โดยรับบทต่าง ๆ ถึง 93 บท เริ่มได้รับบทสำคัญในการแสดงโอเปร่าที่ Vienna Court Opera ในปี ค.ศ. 1914 และเป็นปีที่เธอมีผลงานบันทึกเสียงเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นได้รับเลือกให้แสดงผลงานของ ริชาร์ด ชเตรสส์ (Richard Strauss, 1864-1949) และ จาโคโม ปุชชีนี (Giacomo Puccini, 1868-

1924) อาทิ อินเทอเมสโซ (Intermezzo) ดี เฟรา โอเนอ ชัทเทิน (Die Frau ohne Schatten) อะราเบลลา (Arabella) ซูออร์ อันเจลิคา (Suor Angelica) และ ตูรันโด (Turandot)

ในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในเวียนนา เลมันน์ได้เริ่มแสดงเพลงร้องศิลป์เยอรมัน และได้บันทึกเสียงผลงานของริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner, 1813-1883) และชเตราส์ ซึ่งนักวิจารณ์ในสมัยนั้นได้ชื่นชมการร้องเพลงร้องศิลป์ของเธอเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นเธอเริ่มออกเดินทางไปแสดงยังประเทศต่าง ๆ และย้ายไปตั้งถิ่นฐานในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เลมันน์เป็นหนึ่งในผู้ช่วยก่อตั้ง สถาบันดนตรีแห่งตะวันตก (Music Academy of the West) ในเมืองซานตาบาร์บารา รัฐแคลิฟอร์เนีย และสอนในสถาบันแห่งนี้ในช่วงปี ค.ศ. 1951-1962 หลังจากนั้นสอนส่วนตัวที่บ้านของเธอจนกระทั่งเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1976 เมื่ออายุ 88 ปี

รูปภาพที่ 3 ลอตเทอ เลมันน์⁷

ด้านการสอน

เลมันน์ให้ความสำคัญกับการตีความบทเพลงเป็นอย่างมาก โดยเขียนหนังสือที่เกี่ยวกับประวัติ แนวคิด การแสดง และการตีความเพลง เช่น Eighteen Song Cycles: Studies in Their Interpretation, Five operas and Richard Strauss, Midway In My Song: The Autobiography Lotte Lehmann, MORE THAN SINING: The Interpretation of Songs

⁷ Gary Hickling, "Lemann Photos," accessed November 20, 2016, <http://lottelehmannleague.org/recital-portrait/images-1/>.

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่สนใจในประวัติและแนวคิดของเลมมันน์อีกเป็นจำนวนมากที่ทำการศึกษางานของเลมมันน์และได้ตีพิมพ์เป็นหนังสือ

MORE THAN SINING: The Interpretation of Songs เลมมันน์อธิบายถึงแนวคิด วิธีการในการตีความบทเพลง และวิธีการถ่ายทอดบทเพลงต่าง ๆ ถึง 90 เพลง เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกซ้อมสำหรับนักร้องรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์น้อยให้เข้าใจวิธีการตีความบทเพลงที่ถูกต้องและสามารถถ่ายทอดบทเพลงได้อย่างไพเราะ ตัวอย่างแนวคิดที่เลมมันน์ได้กล่าวถึงในหนังสือ MORE THAN SINING: The Interpretation of Songs เช่น

“หนังสือเล่มนี้คงไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ หากนักร้องรุ่นใหม่ที่อ่านหนังสือเล่มนี้คิดว่า แนวคิดที่กล่าวในหนังสือเล่มนี้เป็นบทสรุปของทุกสิ่งและทำตามทุกอย่างที่กล่าวไว้ในหนังสือ ซึ่งนักร้องนั้นควรจะพัฒนาทักษะการตีความและความเข้าใจในบทเพลงมาจากความคิดและจิตวิญญาณของตนเอง”⁸

จากข้อความนี้ทำให้เห็นว่า เลมมันน์ต้องการให้นักร้องนั้นเข้าใจบทเพลงได้อย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง เธอเป็นเพียงผู้ให้แนวทางสำหรับการฝึกซ้อมเท่านั้น โดยมีความคิดว่า การตีความบทเพลงของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ เลมมันน์ยังให้แนวคิดต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น

“นักร้องควรมีความชำนาญทางด้านเทคนิคจนถึงขั้นที่ร้องอย่างเป็นธรรมชาติก่อน (Unconscious) จึงจะสามารถเป็นนักตีความเพลงได้”

“เมื่อคุณมีความมั่นใจและเข้าถึงบทเพลงแล้ว ซึ่งหมายถึงการเข้าใจทั้งเนื้อร้องและดนตรี จึงจะมั่นใจได้ว่าคุณนั้นถูกต้อง ถึงแม้ว่ามันจะไม่เป็นไปตามสิ่งที่ปฏิบัติกันมาก็ตาม”

“แนวคิดพื้นฐานในการร้องเพลง คือ ไม่คิดว่าบทเพลงหนึ่งเป็นเพียงแค่ทำนองเพลงเท่านั้น นักร้องควรมีความเข้าใจแนวคิดของเพลงและอารมณ์เพลงว่าส่วนไหนเป็นส่วนสำคัญและกำลังจะมีอะไรเกิดขึ้นต่อจากนั้น รู้ความเป็นมาของ

⁸ Lotte Lehmann, *MORE THAN SINING: The Interpretation of Songs*. (New York: Dover Publications, Inc., 1985), 10.

อารมณ์เพลงหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดบทเพลง ประสบการณ์อะไรที่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดความคิดแบบนี้”

เลมันน์⁹

นอกจากนี้เลมันน์ยังได้กล่าวถึงความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำและทำนองเพลง ความสัมพันธ์ระหว่างบทกวีกับท่วงทำนองดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างนักร้องกับนักเปียโนหรือแนวดนตรีประกอบ เลมันน์เน้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการร้องกับร่างกายว่า เราควรเรียนรู้ที่จะรู้สึกสิ่งที่เราร้องผ่านทุกเส้นประสาทในร่างกายจากศีรษะจรดเท้า เลมันน์มีความลุ่มลึกและใส่ใจในทุกรายละเอียดในการร้องเพลง นี่เองอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เลมันน์เป็นหนึ่งในตำนานและทำให้ผู้คนชื่นชอบเธอยิ่งนักและสิ่งนี้ทำให้การสอนของเลมันน์การถ่ายทอดความรู้สู่ตำราเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับนักร้องรุ่นหลัง การเน้นให้นักร้องมีความเข้าใจบทเพลงอย่างลึกซึ้ง เป็นส่วนช่วยในการถ่ายทอดบทเพลงได้อย่างไพเราะ เลมันน์มีกลวิธีการสอนที่แยบยลและเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง รู้จักคิดวิเคราะห์และเข้าใจได้ด้วยตัวเอง สถานะที่เลมันน์สร้างขึ้นคือ ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางและไม่ผิดที่ที่นักร้องไม่ตีความเพลงตามแบบฉบับดั้งเดิมที่เคยทำกันมา หากนักร้องนั้นมีความเข้าใจในเนื้อร้อง ทำนอง และดนตรีของบทเพลงนั้นอย่างถ่องแท้ สิ่งนี้เองคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เธอประสบความสำเร็จในอาชีพการเป็นนักร้องและการเป็นครูสอนร้องเพลง

บทสรุป

หลักการสอนของนิโคลา วักโคย์ มาทิลเดอ มาร์เคซี และลอตเตอ เลมันน์ มีความเหมือนกันอย่างชัดเจนในการเน้นนักร้องหรือผู้เรียนเข้าใจในตนเองและสิ่งที่ตนร้อง วักโคย์และมาร์เคซี เน้นการฝึกฝนทักษะการร้องที่มีระบบ มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนจากง่ายไปสู่ยาก เลมันน์เน้นความเข้าใจในบทเพลง การคิดวิเคราะห์ การตีความ และความสัมพันธ์ระหว่างนักร้องกับบทเพลงรวมถึงบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มุมมองจากครูทั้งสามสะท้อนเห็นถึงสิ่งสำคัญที่นักร้องจำเป็นต้องคำนึงถึง หากอยากประสบความสำเร็จในสายอาชีพไม่ว่าจะเป็นนักร้องหรือครูสอนร้องเพลงควรมีความเข้าใจในตนเอง ความพยายาม และความใส่ใจในทุกรายละเอียดในการถ่ายทอดดนตรีอันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักร้องทุกคนไม่ควรละเลย

⁹ Ibid, 10-12.

บรรณานุกรม

- ณัฏชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต, 2554.
- สิทธิกุล บุญอิต, “อัตลักษณ์ของนักร้องเสียง Castrato และนักร้อง Breeches Parts ในอุปรากร ศตวรรษที่ 16 ถึง 18,” *วารสารดนตรีรังสิต* 6, 1 (2554): 33-50.
- Battaglia, Elio. *Vaccaj Metodo Practico Di Canto*. Milano: Casa Ricordi, 1998.
- Encyclopedia Britannica Online. “Marchesi de Castrone, Mathilde.” Accessed November 20, 2016. [https://global.britannica.com/biography/Mathilde-Marchesi-de-Castrone? oasmlid=136636](https://global.britannica.com/biography/Mathilde-Marchesi-de-Castrone?oasmlid=136636).
- Hickling, Gary. “Lehmann Photos.” Accessed November 20, 2016. <http://lottelehmannleague.org/recital-portrait/images-1/>.
- Jacobson, Dan. “Lotte Lehmann Biography.” Accessed January 30, 2017. <http://lottelehmannleague.org/lotte-lehmann/>.
- Lehmann, Lotte. *MORE THAN SINGING: The Interpretation of Songs*. New York: Dover Publications, Inc., 1985.
- Marchesi, Mathilde. *Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method*. New York: Dover Publications, Inc., 1970.
- Opera Europa. “History: Four centuries of opera.” Accessed January 21, 2017. <http://www.opera-europa.org/en/opera-resources/history>.
- Wikipedia. “Nicola Vaccai.” Accessed November 20, 2016. [https://en.wikipedia.org/wiki/Giulietta_e_Romeo_\(Vaccai\)#/media/File:Nicola_Vaccai.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Giulietta_e_Romeo_(Vaccai)#/media/File:Nicola_Vaccai.jpg).

วารสารดนตรีรังสิต RANGSIT MUSIC JOURNAL วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

ISSN 1905-2707

Vol.13 No.1 January-June 2018

บทความสร้างสรรค์

บทความวิจัย และบทความวิชาการ